

Den målmedvetna, men för oss medborgare, meningslösa politiska debatten

av Bengt-Åke Wennberg

Administrativa idiotier

Stupidity management är inte en ledningsfråga. Fenomenet uppstår i form av samhandlingar som alla medverkar i. Frågorna borde behandlas genom samtal i vilka vi alla förväntas vara delaktiga. Först då kan vi känna oss införstådda både med argumentationen kring de lika svårigheterna och de bestämmelser och andra åtgärder som måste till för att vi skall ges möjlighet att gemensamt klara av dem.

I förra veckan gjorde Göran Hägglund två utspel – avskaffa landstingen och gå med i Nato. Båda utspelen gjordes utan att vi väljare på något sätt var införstådda med de analyser som i så fall skulle ligga till grund för sådana åtgärder. I princip gäller detta också alla de andra partiernas förslag. De är ytliga formuleringar av åtgärder som knappast i sig kan komma till rätta med de stora problem som vi som nation står inför. Dessa problem undviker man att ta upp.

Man följer helt enkelt Angela Merkels exempel. [Hon vann enligt Svante Weyler i GP](#) en storseger i det tyska valet genom att inte ta upp några för väljarna störande frågor. Hon tillämpade vad professorn [Mats Alvesson i Lund kallat för "Stupidity Management"](#).

Det skrämmande exemplet för partistrategerna är Die Grünen som förlorade stort i valet på att försöka ta upp de allvarliga sidorna av den annalkande klimatkatastrofen. Ingen skall oroas. Bara positiva nyheter

skall presenteras. Våra svenska partier och framför allt Fredrik Reinfeldt verkar ha köpt idén. Därför blir valdebatterna meningslösa.

Nu tror jag inte att varken politiker eller väljare är dumma och inkompetenta. De vet mycket väl vad det är fråga om. De inser att de förslag politikerna kommer med inte i grunden kan påverka de stora problem vi står inför. Förslagen är inte ens steg på vägen.

Istället för att föra en realistisk debatt genom vilken vi alla kan bli klokare och gemensamt skulle kunna förstå vad som kan och måste göras så gör man oss dummare än vi är genom att försöka hitta jämförelseobjekt som ställer den svenska utvecklingen i en rosenröd dager. Det handlar således helt enkelt om en kollektiv förnekelse. Denna gör väljarna och Sverige en otjänst.

Jag skall senare i bloggen precisera vilka frågor som står på spel, men för att beskriva arten av denna kollektiva förnekelse krävs en liten utflykt i vetenskapsteorin.

I serien vårt kaotiska universum del 2 som sändes i kunskapskanalen 2013 beskrevs utvecklingen av informations begreppet från uppfinningen av skriften. Från Maxwell som visade att energi och information är kopplade till varandra. Från Tyrings upptäckt att bokstäver, bilder och processer kan avbildas med ettor och nollor till Shannons konstaterande att informationsinnehåll kan mätas i bits. Men programmet slutar i ett frågetecken. Det är detta frågetecken som blir den springande punkten om man vill skilja målmedvetenhet – ren informationsbehandling – från mening.

Information kan inte existera utan en bärare – exempelvis en CD-skiva – men den blir också meningslös utan en behållare, en kontext som håller samman den i en helhet. När politiken skall presenteras för oss väljare räcker det inte med att den presenteras i form av lösryckta och fragmenterade bilder och mål som saknar sammanhang. Förr i tiden kallades detta sammanhang för ideologi. Tanken på ideologier som riktmärken dog med de totalitära staterna. Nu för tiden behövs något annat som den politiska informationens behållare. En behållare som ingen ännu har funnit men som man borde söka efter.

I brist på bättre skall jag därför i sex punkter beskriva det stora svarta hål som jag tycker borde ha fyllts med "mening" genom den politiska debatten.

1. [Annika Nordgren Christensen](#) skriver i sin blogg att Försvarmaktens nya Perspektivplan är ett enda stort skrik på hjälp. Det stora vägvalet ligger inte i olika målsättningar, satsningar eller inriktningar. Det handlar istället om att sakligt och redligt redovisa för medborgarna att vi just nu har ett försvar som bygger på nästan omedelbar hjälp från andra. Detta gör oss just nu synnerligen såbara för hela skalan av olika kränkningar. Vi har redan passerat den punkt där vi kan säga att vår försvarsförmåga är tillräcklig och att den kan återställas inom rimlig tid. Vi behöver nu en säkerhetspolitik som tar hänsyn till detta faktiska förhållande. Det går inte att längre blunda för detta faktum.

2. Klas Eklund som varit medlem i regeringens framtidskommission konstaterar att vi har ett gigantiskt finansieringsgap när det gäller välfärdssystemen som omfattar bland annat hela vårdsektorn. Detta innebär att vi knappast kan fortsätta som vi gjort under de kommande åren om medborgarnas förväntningar på systemen skall kunna infrias. Satsningar på den ena eller andra sektorn eller tron på att ekonomin i sin helhet skall förbättras så att den klarar biffen är totalt orealistiska när det gäller att hantera huvudproblemet.

3. Vi har en omfattande regional obalans som gör det osannolikt att "hela Sverige kan leva" under de kommande åren. Detta innebär att det egentligen endast är boende i de stora städerna som kan räkna med att få det infrastrukturella stöd som behövs för en god levnadsstandard. Därför är också kvaliteten så olika på de välfärdstjänster som erbjuds. Likvärdig vård och likvärdig skola är en utopi så länge detta förhållande kvarstår. Vi får räkna med att åldringar hoppar ut genom fönster, att hundraåringar inte får plats på äldreboende, att autistiska ungdomar inte kan räkna med att få den hjälp de behöver i skolan etc.

4. Arbetsmarknadens funktionssätt har dramatiskt ändrat karaktär vilket medför att de lösningar som presenteras är föråldrade redan när de läggs fram. Tidsskalan för genomslag för de förändringar som föreslås – exempelvis förändringar i utbildningssystemet eller arbetslöshetskassorna – är så lång att även om insatser görs i dag så kommer problemen att kvarstå under oöverskådlig tid. Ingen har ännu på djupet penetrerat denna fråga som enligt professor Bo Rothstein kommer att skapa en tickande bomb av ilska och frustration hos medborgarna.

5. Miljöfrågan handlar i grunden om att gå över från en livsstil som bygger på förbrukning av jordens resurser till en som bygger på ett

cirkulärt bruk av dem – dvs så att användningen av resurser går från vaggan till vaggan och inte från vaggan till grav. Detta kräver en genomgripande omställning av hela vårt finansiella system som nu är inriktat på att den positiva diskonteringsräntan skall skapas genom att resurser förbrukas snarare än bara brukas.

6. It-tekniken har skapat ett samhälle där vi medborgare blir allt mer sårbara för kränkningar. Att det förr fanns fördomar mot Romer är illa nog. Men när det i dagens samhälle är möjligt att systematiskt kartlägga dem i olika register blir sådana fördomar och vansyner katastrofala. Men det gäller också alla andra aspekter av vårt privatliv. De som vill lura oss eller skada oss har fått verktyg i sina händer som är minst lika farliga som skjutvapen. Vi i Sverige har ett USA-problem. Där tillåter man att skjutvapen köps och säljs fritt. Här tillåter vi att människor fritt kan registreras med personnummer och allt så att de kan kontrolleras och hemsökas av de som vill dem illa.

7. Skuldkrisen skapar en enorm obalans i det finansiella och penningekonomiska systemet och är grundorsaken till den kris vi i dag genomlever. Denna kris är periodiskt återkommande om inte något grundläggande görs. Krisen har beskrivits i ett stort antal TV-program under senare tid. Finansmarknaderna är i dag ett globalt kasino som lämnat de basala värderingar den en gång byggde på. Självklart kan Sverige inte ensam påverka denna fråga men en realistisk bedömning är att den heller inte kommer att lösas på länge än. Hur skall då Sverige förhålla sig? Hur skall vår lokala ekonomi förvaltas så att den kan bilda ett bålverk gentemot den globala ekonomins nyckfullhet?

När jag nu skrivit ner dessa punkter så inser jag att kollektiv förnekelse och stupidity management kanske inte är så dåliga strategier trots allt. Jag har inte en susning om vad som kan göras. Den enda slutsats jag kan dra är att det handlar om politiska problem där våra legitima folkvalda borde ta ett ansvar.

Frågorna borde behandlas genom samtal i vilka vi alla förväntas vara delaktiga. Först då kan vi känna oss införstådda både med argumentationen kring de lika frågorna och de bestämmelser och andra åtgärder som måste till för att vi skall ges möjlighet att gemensamt klara av dem. Dessa samtal kan aldrig få föras i slutna rum.

Politiken har med andra ord förrått oss. Den har blivit meningslös. Som Svante Weyler uttrycker det: "Ingen känner Angela Merkel." Och inte

heller för den delen Fredrik Reinfeldt och Göran Hägglund. De kanske talar ut på den kommande partiledardebatten. Det borde de göra.

Jag menar att stupidity management inte är en ledningsfråga. Fenomenet uppstår i form av samhandlingar som alla medverkar i. Känner du igen "stupidity management" i din närhet. Vad tror du skulle vara möjligt att i dina sammanhang säga eller göra för att blockera dess negativa verkningar?

Referenser

Wennberg B-Å (2013): Från lineär till cirkulär ekonomi – är det en möjlighet. Degerfors: Samarbetsdynamik AB.

<https://naetverkssamhaellet.se/Filerpdf/Bloggar/Bloggar2013/ServiceleveransdelOY.pdf>

Nordgren Christensen A (2013): Ett rop på hjälp. Blogg 2 oktober 2013: Tjäders byrå AB.

<http://annikanc.com/2013/10/02/perp/>

Weyler S (2013): Ingen känner Angela Merkel. GP 2013-09-24. Kultur och Nöje sidan 48.

<https://www.e-pages.dk/goteborgsposten/738/?gatoken=dXNlcl9pZD01MGYzZDdkNDlmNmFlZmIwNGQwMmMzNTAmdXNlcl9pZF90eXBIPWN1c3RvbQ%3D%3D>

Wennberg B-Å (2013): Stupidity Management. Degerfors: Samarbetsdynamik AB

<https://menvart.se/Filerpdf/2013-bloggar/Stupiditymgt8.pdf>